LETAFETSİZ AMA EVLADİYELİK ÖĞÜTLER

MÜGE CEYHAN

ÖTÜKEN

YAYIN NU: 1966
EDEBÎ ESERLER: 1013

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
SERTİFİKA NUMARASI: 49269

ISBN: 978-625-408-518-5

www.otuken.com.tr | otuken@otuken.com.tr

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.®
İstiklâl Cad. Ankara Han 65/3 • 34433 Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 251 03 50 • (0212) 293 88 71 - Faks: (0212) 251 00 12

Editör: Oğuzhan Murat Öztürk

Son Okuma: Ece Levi

Tashih: Zeynep Arpacı

Kapak Görseli: La Joie (Neşe) / Müge Ceyhan

Kapak Tasarımı: Mahmut Doğan

Dizgi-Tertip: Mahmut Doğan

Kapak Baskısı: Pelikan Basım

Baskı: VİZYON BASIMEVİ KAĞITÇILIK
MATBAACILIK VE YAY. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
Beylikdüzü O.S.B Mah. Orkide Cad. No:1/Z
Beylikdüzü/İSTANBUL Tel: (0212) 671 61 51
Sertifika No: 52098

İstanbul - 2023

Kitabın bütün yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Yayınevinden yazılı izin alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği akademik çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri haricinde, kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz; hiçbir matbu ve dijital ortamda kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Müge Ceyhan: 1984 yılında İstanbul'da doğan Müge Ceyhan, Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Plastik Sanatlar Bölümü'nde 2007 yılında lisans ve 2010 yılında yüksek lisans eğitimini onur derecesi ile tamamlayarak kariyerine profesyonel ressam olarak başladı. Soyut kompozisyonlarında edebiyattan yoğun olarak esinlenen ve mekân kavramına özgün bir yaklaşım getiren Müge Ceyhan, profesyonel kariyeri boyunca 100'ün üzerinde eser çalışması ile Türkiye'de ve yurtdışında 5'i kişisel olmak üzere 30'a yakın sergiye katıldı.

Müge Ceyhan, edebiyatla arasında ilk bağları henüz lise yıllarında yazdığı kısa öykü ve şiirlerle kurmaya başladı. 2014-2017 yılları arasında *Boshporus Sanat Gazetesi*'nde köşe yazarlığı, aynı yıllarda *Kitapçı* edebiyat dergisinde görsel sanatlar bölümü editörlüğü yaptı. Ceyhan'ın 2020 yılında ilk şiir kitabı olan *Çevir Sayfalarımı* yayımlandı. 2022'de *Ayarsız* dergisinde öyküleri neşredilen Müge Ceyhan'ın "Kokulu Silgi" adlı öyküsü İlyas Halil Öykü yarışmasında birincilik ödülüne layık görüldü.

Müge Ceyhan yaşamını İstanbul'da ressam, resim eğitmeni, küratör ve kısa öykü yazarı olarak sürdürürken, yazı alanındaki sınırlarını Mario Levi ile İleri Seviye Yaratıcı Yazarlık atölyesinde genişletmeye devam ediyor.

İÇİNDEKİLER

SADECE BİR TEŞEKKÜR DEĞİL... • 11
ANNEMİN KİTAPLARI • 15
LETAFETSİZ AMA EVLADİYELİK ÖĞÜTLER • 25
MASA ÖRTÜSÜ • 35
PENCERE • 39
MERMER • 55
AYAKKABILIK • 63
BİR GARİP ŞEREFE • 67
KAŞKARİKAS • 69
TRENDE • 79
YALAN • 87
KARANLIKTA • 91
İĞNESİZ OLTA • 97
PENCERE KENARINDA • 105
YAPRAK TAKLİDİ YAPSAYDIM KALIR MIYDI? • 111
VEDA • 115
ESKİ DEFTER • 117
TELEFON • 121

SADECE BİR TEŞEKKÜR DEĞİL...

Kitaplara…
İlk teşekkürümü edebiyat dünyasına ederim. Beni besleyen, doyuran, geliştiren, eğiten ve ilham veren yerli ve yabancı yazarlara, ilmek ilmek işledikleri eserlerine binlerce teşekkür… Noktasından, kapak tasarımlarına kadar emeği geçen yayın sektörüne de elbette…

Bana kapılarını hiç kapatmamış bu sihirli dünyanın yeri o kadar büyük ki, burada birkaç satırla ifade etmem mümkün değil. İyi günde, kötü günde, hastalıkta, sağlıkta benimle olan kitaplarıma sanıyorum ömür boyu minnettar kalacağım.

Kimi zaman içimde kıpır kıpır eden bir sevinçle, kimi zaman gözümün ucunda birikmiş bir yaşla, bazen sıkılmış, bazen de heyecandan yerimde duramazken veya yolculuğumu güzelleştirmek için… Her neredeysem, tüm rüyalarım öncesinde, yatağımda, atölyemde, vapurda, trende, metroda, balkonumda, kafede, "buyurun, siz şöyle istirahat edin, biz size sesleniriz," gibi sinirleri bozabilen cümleyi bile sevimli hâle getirebilen kitaplarım… Beni hiçbir zaman yalnız bırakmadığınız, kapaklarınızı açtığım an içine çekip, rengârenk dünyanızda ağırladığınız için kendimi çok şanslı hissediyorum.

Bana yazmayı öğrettiğiniz için minnettarım.

Bu kitap için beni cesaretlendiren, değerli bilgilerini içtenlikle benimle paylaşan hocam Mario Levi'ye, emeğini ve fikirlerini esirgemeden sabırla hikâyelerimle ilgilenen dünya tatlısı eşi Ece Levi'ye ve bu güzel aileyle tanışmama vesile olan Banuşum'a , Ercan'a ve tüm Buart ekibine teşekkürler.

Ve oğluma…

Bana hâlen bir şeyler öğreten, içindeki saf ve sonsuz sevgiyi koşulsuz, şartsız sunan biricik Rüzgâr'ıma etmek isterim en büyük teşekkürümü. İyi ki varsın ve hep var ol.

Bana öğretmeye devam et.

Hayat…

İyisiyle, kötüsüyle bana sunduğun tüm insanlara teşekkürler.

İyiliklerini kapıma bırakıp kaçanlara, güler yüzü, sevgi dolu kalpleriyle yanımda olan herkese binlerce teşekkür. Kültür, dil, din zenginliğiyle çocukluğumdan bu yana beni besleyen, yaşadığım zaman diliminin komşuluk, arkadaşlık dolu günlerine sonsuz teşekkürler.

Küçük yaşta bana cesareti, hayatla tek başıma başa çıkmayı "farkında olmadan" öğreten annem ve babama, üzerimde emeği geçen tüm aileme teşekkürler.

Hayatımdan geçen, yalnızca bir şeyler öğretmek için kısa süreliğine var olanlara da teşekkür etmek isterim.

Tüm uçuk fikirlerime rağmen beni destekleyen, yanımda duran, hikâyelerimi ilk okuyan olan, yaşamımdaki en değerli renkleri korumamı sağlayan ve beni ben yapan her şeyimle sevebilenlere teşekkürler. Sabır, çaba, özveriniz için…

Ve elbette ilk nefesimi aldığım, sokaklarında oynadığım Beşiktaş'ımın tüm ruhuna teşekkür borçluyum. Çarşısı, balık pazarı, sesleri, renkleri, deniz kenarı, halkı ve esnafıyla beni ben yapan Beşiktaş ve Maçka… Teşekkürler.

Yıllar sonra Kalamış'ta bulduğum huzuru da eklemeliyim. Rüştiye Sokak'ın hâlâ yaşattığı mahalle kültürüne, halamın genç kızlığından kalma eteklerini düzelttirdiğim terzisine, pijamayla bile gittiğim veterinerine, her sabah ilk müşterisi olduğum hatta neredeyse kepenklerini benim açacağım, işini güler yüz ve sanatla harmanlayan evimin bitişiğindeki Boter'e ve tüm dünya tatlısı ekibine, galeriden çok daha fazlası olan, bana aile olan Güzin'in mekânına ve

içinde yer alan herkese, berberinden, eczanesine ve tüm esnafın birbirini tanıdığı denize açılan sokağına teşekkürler.

Ve son olarak, kız kardeşim olduğu için Buket'e ve bana yıllar sonra bir kardeş sevgisi daha yaşattığı için eşi Rafi'ye, aile değerlerini sonuna kadar koruyup ve bana ve oğluma yaşattıkları için tüm ailesine sonsuz teşekkürler.

ANNEMİN KİTAPLARI

Kaldırımda sürüklediği valizinin tekerleklerinden çıkan sesler, sarı sokak lambalarının aydınlattığı taşlarda yankılanıyordu. Saat gece yarısını çoktan geçmiş olmasına rağmen tek tük birilerini görüyordu. Ona doğru yürüyen bir kızla göz göze geldiğinde, uçakta içtiği kırmızı şarap yüzünden şakaklarında gezinip duran ağrıyı unutuverdi. Kız, sanki bir şey söyleyecek gibi adımlarını yavaşlattı ve sonra yürümeye devam etti hızlı hızlı. Arkasından baktı; belki kafasını çevirip bir şey söyler diye. Kızın attığı her adımla kafasındaki kırmızı berenin ponponu da aşağı yukarı hareket ediyordu. Bakmadı ama o. Akaretler Yokuşu'ndan denize doğru ilerleyen kızı karanlıkta kaybolana dek izledi. O da devam etti sonra geniş yokuşun Arnavut kaldırımı taşlarında yukarı doğru. Çeşmeye ulaştığında durdu biraz. Etrafına şöyle bir bakıp, Mert'le Taso oynadıkları duvar dibini bulmaya çalıştı. Sanki üzerinden yüz yıl geçmiş gibi gelen çocukluk anıları, şimdi uykusunu almış olmanın verdiği enerjiyle ayaklanmışlardı. Sokağın köşesine şöyle bir baktı uzaktan, sosisli yedikleri dükkâna… Yoktu. Neredeyse her gün okul çıkışı, sırtlarındaki ağır çantalara rağmen koşa koşa geldikleri o minicik dükkânda, Amerikan salatalı sosisli sandviç yapan Melih abi de yoktu artık. Çeşmeyi geçip ilerledi. İki mermer basamakla ulaşılan apartman kapısına dakikalardır cebinde evirip çevirdiği anahtarı soktu. Birkaç yıl önce halasından gelen kargo paketine, sarıp sarmalanarak konmuş ve yanına iliştirilmiş kibar ama ikna edici kısa bir notla eline ulaşmıştı bu anahtar. Ucunda sallanan sinir bozucu parlaklıktaki Eyfel Kulesi'ni çıkarmıştı. Şimdi anahtarı delikte çevirince Yoda ona gülümseyerek el sallıyordu. Ağır kapıyı açtı, soğuk apartman girişinde kapının kendiliğinden ka-

panmasını beklerken çıkan metalik sesin yankısını dinledi. Işık, duvardaki anahtara basmadan yandı. Yıllar öncesinde kalan apartmanın bazı organları yenilenmişti anlaşılan. Dış kapıdaki ziller değişmiş, sensörlü lambalar takılmış, belli ki birkaç kez de boyanmıştı… Gördüğü tüm bu yeniliklere rağmen hâlâ değişmeyen şeyler de vardı. Tırabzanın ahşabını tuttuğu eliyle aynı anda bir anısını da kuyruğundan yakalamıştı.

***

Elini kavrayan ince parmaklar hem farkında olmadan sıkıyor hem de merdivenlerden aşağı aceleyle çekiştirerek götürüyordu Emre'yi. Annesinin ağzından çıkan cümleler kulağa yatıştırıcı gelse de bedeni ve mimikleri aynı fikirde değil gibiydi. O ocak ayının, şanslarına çok da soğuk olmayan akşamında, son defa o apartmandan çıkma görüntülerini senelerdir dokularında saklamış merdiven tırabzanı, bu anı bir sahneyle sunuvermişti sanki. Eskimiş rutubet kokusuna, annesinin hanımeline benzeyen parfümünün kokusu da eşlik ediyordu şimdi bu görüntülere.

Basamakları çıkarken ağır ağır, sağ elinde taşıdığı valizi gri mermer basamaklara çarparak bir ritim oluşturuyordu. Tam yirmi altı yıl önceydi, annesinin bir elinde koca bir valiz, diğerinde Emre'nin ufak eli, olabildiğince hızla, apartmanın önünde bekleyen taksiye ulaşmaya çalıştıkları gün. Yine valizin sert sesi, tak, tak, tak… Ana oğul, iki çift otuz yedi numara ayak, son kez inmişlerdi o basamakları tek bir çantaya sığdırdıkları hayatlarıyla. Ayak numaraları gibi yaşamlarında kesişen bir şey daha olmuştu o gün. Göğüslemek zorunda kaldıkları bir mücadele…

Narin gözüken ama dirençli bir kadındı o. Yaşadığı zamanın koşullarına, kemikleşen basmakalıp düşüncelerine karşı dimdik durup, zekâsını kınından çeker ve sonuna dek

savaşmaktan çekinmezdi. Çok daha ileride yaşıyordu sanki. Yeri geldiğinde tek başına kararlar alabilecek kadar özgüveni tam bir kadındı. O zamanlar, kadın erkek herkesçe yadırganacak bir tavırdı bu. Tam da bu sebeple yalnızdı Emre'nin annesi. Güçlü fakat yalnız…

Daireye ulaştığında valizini yere bırakıp anahtarı tekrar çıkararak kapıyı açtı. Kilitlenmemişti. Beklenmediğinden emindi. Öyleyse ihmaldi buna sebep. İçeride insanı kendine çeken karanlık bir yoğunluk vardı. Sanki evin üzerine kalınca, siyah bir kumaş örtülmüş ve tüm duyguları bastırmıştı. Ayakları olabildiğince yavaş hareket etse de içten içe o tozlanmış karanlığı aydınlatmak, onunla yüzleşmek ve yıllardır içinde savaşıp savaşıp yenemediği, yenemedikçe korku kumbarasında biriktirdiği mağlubiyetlerini gün yüzüne çıkarmak istiyordu. Göğsüne dolan ağır koku, midesini bulandırdı.

Çocukken hastalandığı zamanlarda odasında yatmak istemez, hep bu salonda olmak isterdi. Geniş minderli, koyu yeşil kadife kaplı bu koltuğu annesi, sanki iyileşmesini hızlandıran, geçici bir yatağa dönüştürürdü. Midesi bulanırsa bir nane limon kaynatır, kusacak olursa diye de yanına bir plastik tas koyardı. İşte o koltuk hâlâ oradaydı. Sokak lambalarının sarı ışığı salonun pencerelerinden girerek koltuğun tüm dış hatlarını ortaya çıkarıyordu. Üzerinde zıplayarak minderlerini çökertip He-Man'cilik oyununda kollarına tırmandığı neşesini yitirmiş, orada öylece ihtiyarlamış, eklem ağrıları çektiği için de yerinden hiç kıpırdayamamıştı sanki. Çocukluğunun bu evde, bu eşyalarda kalmış, sepyalaşmış anıları yarı karanlık salonun ortasında özgürlüklerine kavuşmuşçasına hareket etmeye, coşup oraya buraya koşuşturmaya başladılar. Biraz izlemek istedi onları. Taşımaktan yorulduğu valizini koltuğun yanına koyup yorgun bedenini bıraktı o çöküк minderlerin üzerine. İçeriden gelen boğuk horlama sesi, evin sahibinin derin uy-

kuda olduğunu hatırlattı Emre'ye. İçine dolan kasvet, tüm coşkulu çocukluk anılarını geldikleri zaman dilimine geri göndermişti. Yüzünü avuçlarına gömdü. Dizlerine baskı yapan dirseklerini hissetmek biraz olsun iyi gelmişti. Geçmişle, bulunduğu an arasında çekiştirilmekten yorulmuştu ve kendini güvende hissetmek istiyordu. Derin bir nefes aldı ve geriye doğru yasladı sırtını. Yemek masasını aradı gözleri. Buldu. Koltuk gibi o da aynı yerde hiç kıpırdamadan duruyordu. Üzerine bir şeyler örtülmüş ve sevimsiz, yapay çiçekler koyulmuştu. Halasının eli değmişti belli ki. Cılız bir ışık bile bunu fark etmeye yeterdi. Kalktı yerinden. Bir ışık yaktı. Annesinin loş lambaları yoktu ortalıkta. Tepeden gelen, her an sorgulanacakmış gibi hissettiren rahatsız edici o beyaz ampullerden takılmıştı avizeye. Kitaplıktaki raflar boşalmıştı. Boşalan yerlere yine halasından gönderildiğini tahmin ettiği ucuz biblolar, Paris'te turistler için satılan, (gönderdiği anahtarlık gibi) garip renklerdeki Eyfel Kuleleri, babasının gün içinde boş bulduğu yerlere koyduğu çer çöp şeylerle dolmuştu o güzelim raflar. Kelimelerden eksik yaşamayı ne kadar benimsemişti bu adam. Bunu annesi gibi bir kadın bile değiştirememişti. Edgar Allan Poe'nun durduğu rafı buldu gözleri. Ulaşabilmesi için alt raflardan birine koymuşlardı birlikte.

Kitabın alındığı gün, "seç bakalım," demişti, "en rahat hangisine ulaşıyorsan oraya koyalım."

O gece… "Poe?" demişti, "onu bırakmayalım. Buk!"

Tanıdığı herkesten farklı bu kadına "anne" demek istemezdi. İsmini kendince kısaltmış, ondan öğrendiği birkaç kelimelik İngilizce bilgisiyle de Buket ismini "book" kelimesine olabildiğince benzetip, elinden geldiğince de özgünleştirerek çocuk yaşta ona bu adı vermişti. İkisi de benimsemişti bu hitap şeklini.

"Koş, git al da getir, acele etmezsek uçağı kaçırabiliriz."

Kalp atışlarını boynunda hissettiği günlerden biriydi o akşam.

Masaya döndü. Dokunmaktan hiç hazzetmediği, ucuz, sert tül gibi bir kumaşla örtülmüştü masif ahşap. Üzerindeki plastik, rengi solmuş çiçeklerin konulduğu vazonun ekseninde çevrilerek örtüye saçma bir dönüş verilmişti, sözde şıklık olsun diye… Tüm entelektüel birikimi çıkarılmış, dünyayla bağlantısı yalnızca televizyon -evde yenilenen tek şey oydu belli ki- olan bu yaşam alanı, bir süre sonra insana hayat enerjisinin emildiği hissini veriyordu. Örtüyü elinin tersiyle kenara doğru itti. Parmak ucuyla ahşabın damar yollarını takip etti.

"Buk! Bugün günlerden ne?"

"Ne olduğunu sen bilmiyor musun?"

Gayet iyi biliyordu elbette. Fakat her cuma akşamı bu planı annesinden duymak ayrı bir zevk veriyordu ona.

"Biliyordum ama unuttum."

"Hatırlatayım öyleyse sana, 'masa gecesi!'"

"Buk! Poe'dan bir hikâye daha çevirecek misin? Bak geçen hafta söz vermiştin!"

Her cuma akşamı birlikte o masada bir yaşam alanı yaratırlardı. Emre ve Buket'e ait o dünyaya yalnızca yazarlar girebilirdi. Buket yaptığı çevirileri gözden geçirirken, oğlunu da bu dünyanın dışında asla bırakmazdı. Kitaplar için çocuklara yaş sınırı koymak onların yeni doğan bebek hassasiyetindeki heveslerini kırmaktan başka bir şey değildi ona göre. Doğru veya yanlış tartışmaya açık bu konuda annesi çok netti ve Emre, o kitapların içinde nefes almaktan oldukça mutluydu. Sonuna kadar güvendiği, elinden kalemi hiç düşürmeyen, küllü sarı saçlarını da başka bir kalemle tepesinde toplamış, yusyuvarlak ince tel çerçeveli gözlükleriyle karşısında oturan, yaşadığı tüm psikolojik şiddete rağmen ayakta sapasağlam duran bu kadın, ona, hiçbir zaman anlamsız kurallarla gelmemişti.